

**ORTAOKUL VE LİSE DÜZEYİNDE ÖĞRENİM GÖREN
KONSERVATUVAR ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK
PERFORMANS KAYGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ(*)**

**Analysing The Musical Performance Anxiety of Middle School
and High School Conservatory Students In Terms Of
Various Variables**

DOI NO: 10.5578/amrj.66241

**Bahar AYDIN¹
Ümit İŞGÖRÜR²**

Özet

Performans, profesyonel bir müzisyenin aktif müzik hayatı devam ettiği sürece kariyerinin önemli bir parçasıdır. Profesyonel bir müzisyen öğrenciliğinden itibaren çalgısı ya da sesi ile ilgili teknik düzeyinin gelişmesi için yoğun bir çalışma süreci geçirmektedir. Teknik düzeyini sergileme aşamasına geldiğinde ise bir başka faktör ortaya çıkmaktadır. O da performans kaygısı ve onun kontrolüdür.

Bu çalışmada, ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören konservatuvar müzik öğrencilerinin müzik performans kaygıları (MPK) çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrencilerin MPK düzeylerinin, erkek öğrencilere göre yüksek olduğu, yaylı çalgı çalan öğrencilerin daha yüksek MPK düzeyine sahip oldukları, çalışma süresi yükseldikçe başarıya ilişkin algının da arttığı, sınıf düzeyi yükseldikçe MPK'nın arttığı, ilk sahne deneyimi yaşı küçüldükçe MPK'nın azaldığı görülmüştür. Bununla beraber öğrencilerin anne-baba eğitim durumunun ve mezun oldukları okul türünün MPK açısından anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Performans Kaygısı, Müzik Eğitimi, Kaygı, Performans.

¹ Okt., Dokuz Eylül Üniversitesi, Senfonik Araştırmalar Merkezi, İzmir, bahaydin@outlook.com

² Prof., Dokuz Eylül Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, İzmir, umitigorur@hotmail.com

(*) Bu makale Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılmakta olan, "Konservatuvarda Ortaokul ve Lise Düzeyinde Öğrenim Gören Müzik Öğrencilerinin Müzik Performans Kaygı Düzeyleri ile Duygusal Zeka Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" adlı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Abstract

Performance is an important part of the career of a professional musician as long as his active music life continues. A professional musician goes through a heavy work process for developing his technical level relating with his instrumentor and his voice starting from the time when he is a student. When he comes to the stage of exhibiting his technical level, another factor appears. This is related with anxiety about performance and controlling this anxiety.

In this study, musical performance anxiety (MPA) of conservatory music students having education at junior and senior high school levels are investigated as per different variables. According to the results of research it is determined that MPA levels of female students are higher than those of males, students who played string instruments have higher MPA levels, as the studying period increases attitude towards level of success increases, as grade of class increases MPA increases, and first stage experience age decreases MPA decreases. Nevertheless, it is determined that education status of the parents and the school type they graduated have not made a significant difference in terms of MPA levels.

Key Words: *Music Performance Anxiety, Music Education, Anxiety, Performance.*

GİRİŞ

Müzik performansını ortaya koymak müzik eğitimi sürecinin önemli aşamalarından biri olarak kabul edilir. Öyle ki müzik performansı tüm çalışmaların bir sonucu olarak da görülebilir. Müzik eğitimi alan her öğrencinin başarısı aldığı eğitim sürecinde çoğunlukla bir konserle ya da sınavla değerlendirilir. Bu durum sahne performansının sergilenmesi açısından profesyonel müzisyenler için de aynıdır. Bir öğrencinin müzik eğitimi aldığı sürenin uzun ve yorucu bir süreç olması dikkate alındığında, yaşamında sürekli vurgulanan bir öge olarak performans; beraberinde psikolojik açıdan zıt duyguların ve karmaşanın yaşandığı bir hal alabilir. Endişe durumunun artması ya da süreklilik göstermesi ise kaygının oluşmasına neden olmaktadır. Bu yüzden bir performans çok değişkenli bir yapı içerir ve performansın gücü de bu değişkenlerin dengeli bir şekilde yönetilmesiyle yakın ilişki içindedir.

Altenmüller ve Mc Pherson (2008: 123) müzik performansının motor beceriler, koordinasyon, dikkat, hafıza, estetik değişkenler ve ön hazırlık gibi farklı ve çeşitli becerilerin aynı anda kullanılmasından oluştuğunu ve performansın sergilenmesinin

içeriğinde bilişsel, duyuşsal ve sensomotor özellikler içeren oldukça karmaşık yapıda bir aktivite olduğunu belirtmektedir.

Bir müzisyenin eğitim süresi boyunca ve profesyonel yaşantısında performansını en üst düzeyde ortaya koyabilmesi için kaygı, stres ve korku gibi engelleyici duygulardan uzak olması ya da bu duygularla başa çıkabilmesi sağlıklı bir süreç geçirebilmesi açısından önemlidir. Williamon (2004: 8), bir müzisyenin performansına ilişkin yeteneğini en iyi şekilde ortaya koyabilmesi için fiziksel yeterliliklerinin yanında ruhsal sağlığının da iyi olması gerektiğini, ayrıca ruhsal olarak kendini iyi hissetmesinin psikomotor becerilerini de olumlu etkilediğini belirtmektedir.

Müzik Performans Kaygısı

Freud kaygıyı, tehlikeli bir olay karşısında etkili bir davranışta bulunamama ve karşı koyma direnci gösterememe sonucu psikolojik yapıda bilinçsizce gelişen bir duygu olarak tanımlamıştır (Akt. Üldaş, 2005: 8). Kaygı, geniş anlamı ile sezilen bir tehlikeye hazırlanma sırasında algılanan güçsüzlük duygusunun yaşandığı duygusal bir durum olarak tanımlanmaktadır. Kaygının, kişilik, durum ve olay kaynaklı olmak üzere üç farklı çeşidi bulunmaktadır. Bazı bireylerde sürekli bir durum olarak karşılaşılan kişilik kaynaklı kaygı, insan kişiliğinin bir parçasıdır. Durum kaynaklı kaygı, belirgin bir duruma karşı belirli bir zaman içinde karşılaşılan tepki olarak tanımlanmaktadır. Son olarak, olay kaynaklı kaygı, belirgin olaylar karşısında yaşanmaktadır (Ellis, 1994, akt. Aydın ve Zengin, 2008: 84).

Literatür incelendiğinde müzik performans kaygısının, topluluk önünde performansını sergileme sırasında veya performans hazırlık süresince ortaya çıkan; duyuşsal, bilişsel, somatik ve davranışsal bileşenlerden oluşan bir yapı olduğu görülmektedir. Müzik performans kaygısının stres, endişe gibi duygulardan farklı olarak; memnun edici olmayan duygusal durum, tepkiler ve olumsuz deneyimler ile buna bağlı fizyolojik değişikliklerin bir birleşimi olduğu da söylenebilir.

Müzik Performans Kaygısı aynı zamanda kişinin beden ve zihnin performansını geliştirecek şekilde kişiye motivasyon sağlar ve bu da MPK'nın doğal bir tepki ve bir uyarılma hali olduğunu göstermektedir. Ancak yine de müzik performans kaygısının bir çeşit kaygı bozukluğu olduğu söylenebilir. . Kaygı ve stresin belli bir

düzeyine kadar müzisyenler adapte olabilmektedir ve bu performans açısından olumlu bir durum oluşturmaktadır. Performans Kaygısının doğal ve hatta faydalı olabilecek bir süreçten çıkıp hastalık derecesinde yaşanması arasındaki ayırım kaygının çok fazla olduğu durumlarda başlar (Brotons 1994: 64). Bu tip bir kaygının oluşumunda dinleyici kitlesi, performansın sergilendiği ortam, hazır bulunuşluk gibi çeşitli faktörlerin de etkili olduğundan söz edilebilir.

Kaygı durumuyla başa çıkabilme bir anlamda müzisyenin performansını tam anlamıyla ortaya koyabilmesi ve başarılı olabilmesiyle ilgili verdiği sınavın bir parçasıdır. Rensburg'a (2005: 6,7) göre baskı ve kaygıyla baş edebilme kabiliyeti, performans sanatçısı olmanın ayrılmaz bir parçasıdır ve müzisyenlerin en iyi performansı sergilemeleri için kaygılarını kontrol edebilmeleri önemlidir.

Yapılan çalışmalar çocukluk ve ergenlik döneminde yürütülen ders ortamlarının yetişkinlik dönemindeki ders ortamlarına göre öğrencilerin duygu ve düşünceleri üzerinde daha etkili olduğunu göstermektedir. Bu süreçte öğretmenin tutumu ergenlik dönemindeki bir öğrencinin performans kaygısıyla ilgili algılarının oluşmasında önemli ve belirleyici olabilmektedir.

Günümüzde biyolojik ve psikolojik açıdan ergenlik çağıının 10-12 yaşlarında başladığı göz önünde tutulursa, ortaokul ve lise dönemi ön ergenlik ve ergenliğin yaşandığı dönemlerdir. Özellikle bu dönem kaygıların farklılaştığı, duygusal değişimlerin yaşandığı ve bireyin karakterinde kalıcı değişikliklerin başladığı bir dönemdir. Türkiye'de uzun süreli bir eğitim sürecini kapsayan müzik eğitimi, konservatuvarlarda genellikle ortaokulda (9-10 yaşlarında) başlayıp lisans eğitiminin sonuna kadar devam etmektedir. Bu süreç boyunca bir öğrencinin, gelişim dönemleri ve özellikle de ergenlik döneminin kendine özgün özellikleri ve o dönemde edinilen bilgi ve becerilerin yanında aldığı eğitimle ilgili oluşturduğu algı ve beklentileri gerek profesyonel yaşantısında gerekse sağlıklı, mutlu ve verimli bir birey olarak hayatını devam ettirebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu sebeple konservatuvarların Ortaokul ve Lise bölümlerindeki öğrencilerin müzik performans kaygılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Konservatuvar ortaokul ve lise öğrencilerinin performans kaygı düzeylerinin belirlenmesi ve kaygıya sebep olan faktörlerin ortaya çıkarılması üzerine yapılan bu araştırmanın, sanatçı adayları ve onları yetiştiren eğitimciler ve için yol gösterici olması beklenmektedir. Bu düşünce çerçevesinde araştırmanın amacı, konservatuvarda ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören müzik öğrencilerinin müzik performans kaygı durumlarını etkileyen değişkenlerin belirlenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki gibi kurulmuştur;

MPK öğrencilerin cinsiyetine, enstrümanına, ilk performans sergiledikleri yaşa, sınıfa, başarı algısına, anne-baba eğitim durumuna, mezun oldukları okul türüne ve günlük çalışma sürelerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmada konservatuvar ortaokul ve lise öğrencilerinin MPK düzeylerinin saptanması amaçladığından var olan bir durum ortaya konmak istenmiştir. Bu anlamda araştırma tarama modelinde olup, betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1998: 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 öğretim yılında Türkiye’de Devlet Konservatuvarlarında Ortaokul ve Lise düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Ölçeğin uygulanmasına yönelik kurumlardan izinler alındıktan sonra, konservatuvarların Ortaokul ve Lise kısımlarındaki ulaşılabilen öğrencilere bizzat araştırmacının gözetiminde ölçek uygulanmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Okul, Sınıf ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Okul			Sınıf								Toplam
			5	6	7	8	9	10	11	12	
AÜDK	Cinsiyet	Kız	10	10	11	9	8	7	7	5	67
		Erkek	6	6	6	3	4	2	2	2	31
	Toplam		16	16	17	12	12	9	9	7	98
HÜADK	Cinsiyet	Kız	22	14	10	17	12	18	4	14	111
		Erkek	11	4	3	4	8	6	2	8	46
	Toplam		33	18	13	21	20	24	6	22	157
MSDK	Cinsiyet	Kız	18	9	15	15	13	8		12	90
		Erkek	3	7	6	8	10	7	-	7	48
	Toplam		21	16	21	23	23	15		19	138
İTÜTDK	Cinsiyet	Kız	8	1	3						12
		Erkek	7	10	4	-	-		-	-	21
	Toplam		15	11	7						33
DEÜDK	Cinsiyet	Kız	13	8	18	6	8	6	15	9	83
		Erkek	4	4	8	2	5	4	4	3	34
	Toplam		17	12	26	8	13	10	19	12	117
UÜDK	Cinsiyet	Kız	14	11	10	8	5	5	6	6	65
		Erkek	6	5	2	1	1	2	3	1	21
	Toplam		20	16	12	9	6	7	9	7	86
ÇÜDK	Cinsiyet	Kız	7	6	3	11	7	1	2	4	41
		Erkek	7	4	2	1	1	1	2	0	18
	Toplam		14	10	5	12	8	2	4	4	59
AÜDK	Cinsiyet	Kız	7	3	2	1	5	2		4	24
		Erkek	2	1	2	2	1	0	-	1	9
	Toplam		9	4	4	3	6	2		5	33
MÜDK	Cinsiyet	Kız	21	6	15	12	7	2	5	1	69
		Erkek	3	6	1	3	1	1	0	3	18
	Toplam		24	12	16	15	8	3	5	4	87
İÜDK	Cinsiyet	Kız	6	10	5	4		0	0		25
		Erkek	1	3	0	0	-	1	2	-	7
	Toplam		7	13	5	4		1	2		32
Toplam	Cinsiyet	Kız	126	78	92	83	65	49	39	55	587
		Erkek	50	50	34	24	31	24	15	25	253
	Toplam		176	128	126	107	96	73	54	80	840

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla Osborne ve Kenny (2005) tarafından geliştirilmiş olan ve Yurdabakan ve Aydın (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılmış olan Ergenler için Müzik Performans Kaygı Ölçeği kullanılmıştır.

Ergenler İçin MPK Ölçeği (MPKÖ_E)

Osborne ve Kenny (2005) tarafından geliştirilmiş olan ergenler için MPK Ölçeği, yazarlarından gerekli izinler alındıktan sonra Yurdabakan ve Aydın(2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış ve ilk denemesi için 330 kişi üzerinde çalışılmıştır. Bu amaçla, ölçeğin dil geçerliği için her iki dili konuşan ve her iki kültürü de tanıyan birbirinden bağımsız iki gruba, önce orjinal dilden Türkçe'ye, sonra Türkçe'den hedef dile geri çeviri yöntemiyle çevirisi yapılmıştır. Uzman görüşlerinden de yararlanılarak ölçeğin Türkçe formuna son şekli verilmiştir. Bu ölçek her biri (0) Hiç bir zaman ve (6) Her zaman şeklinde derecelendirilen 15 maddelik ve orijinali üç boyutlu olan bir ölçektir. Ölçeğin 1. boyutu, somatik ve davranışsal özelliklerden, 2. boyutu performans durumu ve 3. boyutu ise performans değerlendirilmesinden oluşmaktadır.

Bu araştırma için konservatuvar ortaokul ve lise öğrencilerinden oluşan 791 kişi üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizi yeniden yapılmıştır. Ölçeğin geçerliğine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına ve güvenilirliğine ilişkin sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirliği

Müzik performans kaygısı ölçeğinden alınan puanlara ilişkin geçerlik kanıtları doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilmiştir. Ölçeğin uygulanması sonucunda elde edilen puanlara uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tüm maddelerin modele uyum sağlamadığı bulunmuştur. Tüm maddelere ait t değerleri 0.01 düzeyinde manidardır. Bu nedenle analiz dışı bırakılması gereken madde bulunmamaktadır. Ölçekte yer alan maddelere ilişkin faktör yüklerinin (standardize edilmiş tahmin değerleri) 0.29-0.73 arasında değiştiği görülmektedir.

Ölçeğe ait diğer uyum indeksi değerleri ve uyum düzeyleri incelendiğinde; χ^2/sd oranı (348,59/89) 3,92 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın ≤ 5 olması iyi uyumu gösterir (Kline, 2005; 143). Yol şemasında RMSEA=0.061 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değer RMSEA'nın (≤ 0.06) iyi uyum kriterine karşılık gelmektedir (Hu ve

Bentler, 1999; akt: Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Standardize edilmiş RMR değeri 0.040 iyi uyuma karşılık gelmektedir (Hu ve Bentler, 1999; akt: Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; 269). GFI=0.94, CFI=0.98, NNFI=0.97 ve IFI=0.98 indekslerin 0.95'in üzerinde olması mükemmel uyuma karşılık gelir (Tabachnick ve Fidell, 2001).

Ölçeğin uygulanması sonucunda elde edilen puanlara ilişkin güvenilirlik kestirimleri amacıyla hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları; ölçekte yer alan tüm maddeler için 0.873 (15 madde), ölçeğin ilk faktörü için 0.870 (8 madde), ölçeğin ikinci faktörü için ise 0.633 (7 madde) olarak hesaplanmıştır.

Katsayılar incelendiğinde, tüm maddeler ve ilk faktörde yer alan maddeler için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının yüksek derecede güvenilir, ikinci alt faktörde yer alan maddeler için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının oldukça güvenilir olduğu (Özdamar, 2004; 633) görülmektedir.

Verilerin Toplanması

DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan ilgili okullarda çalışma yapılması için resmi başvuru izni alınmıştır. Etik Kurulu'ndan onay alındıktan sonra enstitü ve rektörlük öğrenci işleri dairesi aracılığıyla uygulamada yer alan 10 okul için il valiliklerinden ve MEB'den gerekli izinler alınmıştır. Veriler 2016-2017 eğitim-öğretim yılında farklı illerde yer alan çalışma grubundaki okullara, araştırmacı tarafından toplanmıştır. Toplamda 840 öğrenciye ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesine geçilmeden önce kayıp değer ve uç değer analizleri yapılmıştır. Çalışma kapsamında toplam 840 kişiden veri toplanmıştır. Uç değer analizleri kapsamında hem tek değişkenli uç değerler hem de çok değişkenli uç değer analizleri yapılmıştır ve uç değer olduğu tespit edilen 49 kişi

veri setinden çıkarılmıştır. 791 kişi ile analizlere devam edilmiştir. Toplanan verilerin geçerlik kanıtı için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır, güvenilirlik kanıtı ise Cronbach alfa içi tutarlılık katsayıları hesaplanarak elde edilmiştir.

Alt problemlerin çözümüne ilişkin ise öncelikle dağılımların normalliği incelenmiştir. Her bir analiz kapsamında farklı alt gruplar karşılaştırılmaktadır. Bazı alt gruplarda yeterli sayıda kişi olmaması nedeniyle bu alt gruplar analiz dışı bırakılmıştır.

Araştırma verilerinin alt problemlerine ilişkin çözümlenmeleri için parametrik ve non parametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet ve mezun okul türü değişkenine göre Mann Whitney U, sınıf düzeyi, başarı algısı, anne-baba eğitim durumu, enstrüman ve ilk performans yaşına göre Kruskal Wallis H Testi, başarı algısı için İlişkisiz Örneklem ANOVA Testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amaçları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Konservatuvar ortaokul ve lise öğrencilerin cinsiyetlerine göre MPK ortalama puanları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Fark

	Cinsiyet	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Kaygı	Kız	557	414,37	230805,00	54936,000	,000
	Erkek	234	352,27	82431,00		
	Toplam	791				

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden alınan puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, ($U=54936,00$, $p<0.05$). Kızların Müzik performans kaygısı, erkeklerin Müzik performans kaygısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 3’de öğrencilerin enstrümanlarına göre MPK düzeylerine ait puanlar görülmektedir.

Tablo 3. Enstrümana Göre Fark

	Enstrüman	N	Sıra ortalaması	H	sd	P	Fark
Kaygı	Piyano	157	387,20	19,175	3	,000	3-4
	Keman+Viyola+Cello+Kontrbas	312	431,06				3-1
	Bale	82	312,27				3-2
	Üflemeliler+Vurmalılar+Diğer	240	384,78				1-2 4-2
	Toplam	791					

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden aldıkları puanların enstrümana göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, ($H(3)=19,175$, $p<0.05$). Buna göre yaylı çalgılar (keman, viyola, çello, kontrbas) çalanların Müzik performans kaygısı, hem piyano çalanlardan, hem üflemeli-vurmalılar ve diğer çalgıları(gitar, arp, ney, tar) çalanlardan daha yüksektir.

Tablo 4’da öğrencilerin okul başarı algısına göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 4.Okul Başarı Algısına Göre Fark

	Okul Başarı Algısı	N	Sıra Ortalaması	H	Sd	P	Fark
Kaygı	Orta	93	481,08	41,709	3	,000	Tümü
	İyi	268	420,58				
	Yüksek	326	379,32				
	Cok Yüksek	99	284,62				
	Toplam	786					

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden aldıkları puanların okul başarı algısına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, ($H(3)=41.709$, $p<0.05$). Buna göre okul başarısı orta düzey olanların Müzik performans kaygısı, okul başarı algısı iyi, yüksek ve çok yüksek olanlardan

istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Okul başarı algısı iyi düzey olanların Müzik performans kaygısı, okul başarı yüksek ve çok yüksek olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Okul başarı algısı yüksek düzey olanların Müzik performans kaygısı, okul başarı çok yüksek olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir

Tablo 5 ve 6'da müzik performans kaygısı ölçeğinden alınan puanların günlük çalışma sürelerine (saat olarak) göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan işlemlerin sonuçları sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Günlük Çalışma Sürelerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
1,00	114	39,0439	17,23877	9,00	83,00
2,00	215	40,3442	17,42226	3,00	80,00
3,00	226	38,7876	16,84858	6,00	80,00
4,00	144	34,9861	16,65444	5,00	79,00
Total	699	38,5250	17,12228	3,00	83,00

Tablo 6. Günlük Çalışma Saatine Göre Fark

	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Fark
Gruplar arası	2561,223	3	853,741	2,936	,033	2-4
Grup içi	202073,089	695	290,753			
Toplam	204634,312	698				

Tablo 6 incelendiğinde, Müzik performans kaygılarının günlük çalışma saatine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, ($F(3, 695)= 2.936, p<0.05$). Günde iki saat çalışan öğrencilerin Müzik performans kaygıları, günde dört saat çalışan öğrencilerin Müzik performans kaygılarından aldıkları puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 7’de öğrencilerin ilk sahne performans yaşına göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 7. İlk Sahne Performans Yaşına Göre Fark

	İlk performans yaşı	N	Sıra ortalaması	H	sd	p	Fark
Kaygı	5,00 ve altı	44	269,15	21,073	7	,004	5-tümü
	6,00	120	377,62				6-11
	7,00	119	410,67				
	8,00	78	410,53				
	9,00	99	381,92				
	10,00	118	393,24				
	11,00	92	449,66				
	12,00 ve üstü	121	409,98				
	Toplam	791					

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden aldıkları puanların ilk performans yaşına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, ($H(7)=21.073$, $p<0.05$). Buna göre 5 yaş ve altında ilk sahne performansını sergileyen öğrencilerin Müzik performans kaygısı 6, 7, 8, 9, 10, 11 ile 12 ve üstündekilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşüktür. 6 yaşında ilk sahne performansını sergileyen öğrencilerin Müzik performans kaygısı, 11 yaşındakilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşüktür.

Tablo 8 'de öğrencilerin sınıf düzeylerine göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 8. Sınıfa Göre Fark

	Sınıf	N	Sıra ortalaması	H	sd	p	Fark
Kaygı	5	158	345,35	19,574	7	,007	5-7
	6	123	382,82				5-8
	7	117	447,94				5-9
	8	101	402,41				5-10
	9	93	408,52				7-6
	10	72	443,53				7-12
	11	53	411,49				10-6
	12	74	362,11				10-12
	Toplam	791					

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden aldıkları puanların sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, (H (7)=19,574, $p<0.05$). Buna göre beşinci sınıftaki öğrencilerin Müzik performans kaygısı, yedi, sekiz, dokuz ve onuncu sınıftakilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşüktür. Yedinci sınıftaki öğrencilerin Müzik performans kaygısı, altı ve on ikinci sınıftakilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Onuncu sınıftaki öğrencilerin Müzik performans kaygısı, altı ve on ikinci sınıftakilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 9'da öğrencilerin anne eğitim durumuna göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 9. Anne Eğitim Düzeyine Göre Fark

	Anne Eğitim	N	Sıra ortalaması	H	sd	p	Fark
Kaygı	Lise	176	342,57	1,073	2	,585	-
	Lisans	452	361,20				
	Y.Lisans-Doktora	84	360,39				
	Toplam	712					

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ($H(2)=1.073, p>0.05$) ölçeklerinden aldıkları puanların anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 10'da öğrencilerin baba eğitim durumuna göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 10. Baba Eğitim Düzeyine Göre Fark

	Baba Eğitim	N	Sıra ortalaması	H	sd	p	Fark
Kaygı	Lise	155	343,85	1,120	2	,571	-
	Lisans	447	364,12				
	Y.Lisans-Doktora	114	356,39				
	Toplam	716					

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ($H(2)=1.073, p>0.05$) ölçeklerinden aldıkları puanların baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 11'de öğrencilerin mezun oldukları okul türüne göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 11. Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Fark

	Mezun Okul Türü	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Kaygı	Devlet	592	400,92	237344,00	55400,000	,248
	Özel	198	379,30	75101,00		
	Toplam	790				

Tablo 11 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden alınan puanların mezun oldukları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir, ($U=55400,00, p>0.05$).

Tablo 12’de öğrencilerin mezun oldukları okul türüne göre MPK puanları görülmektedir.

Tablo 12. Yaşa Göre Fark

	Yaş	N	Sıra ortalaması	H	sd	p	Fark
Kaygı	10,00	38	394,08	11,599	8	,170	-
	11,00	128	345,18				
	12,00	117	384,18				
	13,00	124	426,88				
	14,00	119	410,14				
	15,00	77	411,31				
	16,00	72	430,47				
	17,00	76	385,34				
	18,00	40	385,97				
	Toplam	791					

Tablo 12 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden aldıkları puanların yaşa göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir, ($H(8)=11.599$, $p>0.05$).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada ortaokul ve lise düzeyindeki konservatuvar öğrencilerinin farklı değişkenlere göre müzik performans kaygıları incelenmiştir. Araştırma bulguları ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Konservatuvar ortaokul ve lise öğrencilerinin müzik performans kaygıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kız öğrencilerin müzik performans kaygıları erkek öğrencilere göre yüksektir. Özevin’in (2014) müzik öğretmen adaylarının müzik performans kaygıları üzerine yaptığı çalışmasında da kız öğrencilerin MPK’nın erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucuna göre yaylı çalgılar çalan öğrencilerin kaygı düzeylerinin hem piyano hem de üflemeli ve vürmelikli çalgılar ile diğer çalgıları(gitar, arp vd) çalan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışmada İusca ve Dafinoiub (2012) lisans öğrencilerinde performans kaygısı ve performans seviyelerinde

cinsiyetin ve enstrümanın etkisine bakmışlardır. Buna göre yaylı çalgı çalan öğrencilerin kaygı düzeylerinin piyano ve üfleli çalgı çalan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer bir sonucu ise kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğudur.

Araştırma sonucuna göre okul başarı algısı yükseldikçe MPK düzeyi azalmaktadır. Başarı algısı orta düzey olanların Müzik performans kaygısı, okul başarı algısı iyi, yüksek ve çok yüksek olanlardan yüksektir. Okul başarı algısı iyi düzey olanların ise Müzik performans kaygısı, okul başarı yüksek ve çok yüksek olanlardan yüksektir. Okul başarı algısı yüksek düzey olanların Müzik performans kaygısı, okul başarı çok yüksek olanlardan yüksektir. İyi bir performans için yoğun bir ön hazırlık süreci gereklidir. Ön hazırlık sürecini iyi tamamlamış bir müzisyen sahnede ya da sınavda kendisini daha iyi hissedecektir. Doğal olarak bu durum, performans kaygısının azalmasına olumlu bir katkı sağlayacaktır. Başarı algısı yüksek olan öğrencilerin, başarı algısı daha düşük öğrencilere göre MPK'sının daha az olması, başarılı olmanın verdiği özgüvenle ilişkili olduğu anlamına geldiği de söylenebilir. Başarı ve kaygı arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Küçük, 2010; Otacıoğlu, 2016).

Araştırma sonucuna göre günlük çalışma süresi arttıkça MPK düzeyi azalmaktadır. Günde iki saat çalışan öğrencilerin Müzik performans kaygıları, günde dört saat çalışan öğrencilerin müzik performans kaygılarından daha yüksektir. İyi planlanmış bir çalışma süresi başarıyı direkt etkileyen önemli bir faktördür. Başarı durumu yüksek olan öğrencilerin MPK'nın daha az olduğu yukarıda belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, çalışma süresinin artması başarıyı artırmakta, başarı ise MPK'yı azaltmaktadır. Nacakçı ve Dalkıran (2011), tarafından yapılan çalışmada da, bireysel çalgı derslerinde akademik başarı puanları yüksek olan öğrencilerin çalgı sınavlarında diğerlerine göre daha düşük kaygı içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre ilk sahne deneyimini 5 yaş ve altında gerçekleştiren öğrencilerin MPK düzeyleri daha ileri yaşlarda sergileyen öğrencilerden daha düşüktür. Buna göre 5 yaş ve altında ilk sahne performansını sergileyen öğrencilerin Müzik performans kaygısı 6, 7, 8, 9, 10, 11 ile 12 ve üstündekilerden daha düşüktür. 6 yaşında ilk sahne performansını sergileyen öğrencilerin ise müzik performans kaygısı, 11 yaşındakilerden daha düşüktür. Yapılan

çalışmalarda MPK ve yaş arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve deneyim arttıkça MPK'nın da arttığı görülmektedir. Patstona ve Osborne (2015) 5-12. Sınıflar arasında müzik performans kaygısı ve mükemmeliyetçiliğin gelişim sürecine baktıkları çalışmasında, MPK'nın ve mükemmeliyetçiliğin yaşa bağlı olarak ve deneyimle beraber arttığını göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre öğrencilerin Müzik performans kaygısı ölçeğinden aldıkları puanlar sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre beşinci sınıftaki öğrencilerin Müzik performans kaygısı, yedi, sekiz, dokuz ve onuncu sınıftakilerden daha düşüktür. Bu da Patstone ve Osborne'un (2015) yukarıda da söz edilen yaşa ve deneyime ilişkin olarak MPK'nın arttığıyla ilişkili çalışmasıyla da örtüşmektedir. Bununla beraber konservatuvarda sınıf düzeyinin artmasıyla çalışma sürelerinin artmasına ilişkin öğrenci ve mesleki çevresinin beklentileri ve farkındalık düzeyinin artması sınıf düzeyi ilerledikçe kaygının artmasında etkili olabilmektedir.

Araştırma sonucuna göre öğrencilerin anne-baba eğitim durumu ve mezun oldukları okul türüne göre MPK ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Konservatuvar eğitiminde öğretmenin rolü çok önemlidir. Öğretmen sadece çalgının tekniğini ve müziği öğreten kişi olmamalı, aynı zamanda öğrenciyi sahneye hazırlayan bir koç olmalıdır. Bu yüzden öğrencisini iyi tanımalı, özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin kaygı durumlarını etkileyen faktörleri iyi analiz etmelidir.

Sınavda ya da konserde performe edilecek alandaki müzikal ve teknik beceriyi sunmanın yanı sıra, aynı zamanda kaygının da kontrol edilmesi önemlidir. Bu yüzden bir müzisyenin öğrenciliğinden itibaren alanıyla ilgili teknik ve müzikal gelişimine verilen önem kadar, performans kaygısının yönetilmesine yönelik bilinçli bir yaklaşıma da önem verilmelidir.

Bireyin fiziksel gelişimi kadar duygusal gelişiminin dikkate alındığında Ergenlik döneminin bireyin tüm yaşamında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple, MPK'nın ergenlik döneminde profesyonel müzisyen adaylarının mesleki ve gündelik yaşantısını olumsuz etkilememesi için MPK'nın sebepleri üzerine araştırmalar artırılmalıdır. MPK konusu itibarıyla farklı disiplinlerin bir araya gelip çalışmasını gerektirir. Bu sebeple MPK psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik boyutu ile birlikte ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akgün, A., Gönen, S. & Aydın, M. (2007). “İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (www.e- sosder.com), 6 (20). 283-289.
- Altenmüller E.&Mc Pherson G.E (2008). “*Motor Learning and Instrumental Training*”. W. Gruhn&R.F (Eds). *Neurosciences in Music Pedagogy* New York: Nova Biomedical Books. 121-144.
- Aydın Z.& Zengin B.(2008). “Yabancı Dil Öğreniminde Kaygı: Bir Literatür Özeti”. *Journal of Language and Linguistic Studies*. Vol.4, No.1. 81-94.
- Baydağ C.ve Alpagut U. (2016). “Müzik Eğitimi Bölümü ve Konservatuvar Öğrencilerinin Sahne/Performans Kaygısı Açısından Karşılaştırılması (Pilot Çalışma)”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 9 Sayı: 44. 857-864
- Brotons, M. (1994). “Effects of Performing Conditions on Music Performance Anxiety and Performance Quality”. *Journal of Music Therapy*. 31(1). 63-80.
- Clark D. M.ve Wells A. (1995). A Cognitive Model of Social Phobia. *Social Phobia. Diagnosis, Assesment and Treatment*. 69-94. New York: The Guilford Pres.
- Çokluk, Ö. Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları*. Ankara: Pegem A.
- Iusca D, Dafinoiub I.(2012). “Performance anxiety and musical level of undergraduate students in examsituations: the role of gender and musical instrument”. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 33. 448 – 452.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- Kenny D.T. (2011). *The Psychology of Music Performance Anxiety*. Oxford: Oxford University Press.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modelling*. New York, NY:Guilford.

- Küçük, D.P. (2010). “Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı, benlik saygısı ve çalgı başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi” *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 3, ss. 37-50.
- Küçükkaragöz, H. & Aydın, B. & Yurdabakan, İ. (2016). *5th World Conference on Educational and Instructional Studies, Sözlü Bildiri*. “Ergenler için Duygusal Zekâ Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. Antalya. 27-29 Ekim.
- Mc Grath C. E. (2012). *Music Performance Anxiety Therapies: A Review of The Literature*. (Doktora Tezi). Graduate College of the University of Illinois at Urbana Champaign.
- Montello L. (1992). “Exploring the causes and treatment of music performance stress: A process-oriented group music therapy approach in R. Spintgeand R. Droh (Eds)”. *Music Medicine St. Louis, MO: MMB Music*. 284-297.
- Nacakcı Z. ve Dalkıran E. (2011). “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Sınavına Yönelik Kaygıları”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt 3, Sayı 5*. 46-56.
- Osborne M. S ve Kenny D.T. (2005). “Development and validation of a music performance anxiety inventory for gifted adolescent musicians”. *Anxiety Disorders*. 19(7). 725-751.
- Otacıoğlu, S.G. (2016). “Performance Anxiety and Academic Success Level Examination of Students in Turkey”. *International Journal of Educational Research Review* . 1, 3, ss. 25-33.
- Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler)*. Eskişehir: Kaan.
- Özevin Tokinan B. (2014). “Öğretmen Adaylarının Müzik Performans Kaygılarının Bireysel Özellikler Bakımından İncelenmesi” *NWSA-FineArts, D0150*, 9, 2. 84-100.
- Patstona, T, Osborne M. (2016). “The developmental features of music performance anxiety and perfectionism in school age music students” *Performance Enhancement & Health*.42-49.
- Rensburg M.,P. (2005). *The Role of Emotional Intelligence In Music Performance Anxiety*. (Yüksek Lisans Tezi). University of The Free State.

- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S.(2001). *Using Multivariate Statistics (5th Ed.)* USA: Pearson.
- Üldeş, İ. (2005). *Öğretmen ve Öğretmen Adaylarına Yönelik Matematik Kaygı Ölçeği (MKÖ- Ö)'nin Geliştirilmesi ve Matematik Kaygısına İlişkin Bir Değerlendirme.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Yurdabakan İ. ve Aydın B.(2017). *8th International Congress on New Trends in Education, Sözlü Bildiri.* “Ergenler için Müzik Performans Kaygısı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” Antalya. 8-10 Mayıs.
- Williamon, A (Ed.). (2004). *Musical Excellence: Strategies and Techniques to Enhance Performance.* Oxford: Oxford University Press.
- Wilson, G.D. & Roland, D. (2002). *Performance Anxiety. The Science and Psychology of Music Performance: Creative Strategies for Teaching and Learning.* Edited by R. Parncutt & G.E. Mc Pherson. Oxford: Oxford University Press.